

POSESTNE IN GOSPODARSKE RAZMERE LOŠKO-SNEŽNIŠKEGA GOSPOSTVA OD XVI. DO XVIII. STOLETJA

PETER RIBNIKAR

Loško in Babno polje zaključujeta zaporedje notranjskih kraških polj, ki potekajo od Logatca na severu do Snežnika na jugu. Vloženi sta med Snežnik na jugu, Javornik na zahodu, Bloško planoto na vzhodu ter Križno goro na severu. Prečno potekajoča Križna gora je le pregrada, ki ju loči od nekoliko niže ležečega Cerkniškega kraškega polja.

Do XIII. stol. imajo omenjeno zemljiško področje v lasti gospodje iz Loža,¹ katerim sledijo oglejski patriarhi in grofje iz rodovine Ortenburg. Ortenburžani so se po letu 1335² začeli smatrati za lastnike nad loškim fevdom. Že leta 1420³ pa so podevali ortenburški Lož Celjski grofje. Njihovo gospodovanje je trajalo le do l. 1456.⁴ Takrat so Habsburžani priključili ta celjska posestva k svoji kameralni posesti. Cesar Friderik III. pa je leta 1477⁵ podelil Ložu mestne pravice in ga povzdignil v krog deželnoknežjih mest. Habsburžani niso dolgo izkoriščali loškega gospostva, ker so ga dali v zastavo plemičem Hallerjem.⁶ V drugi polovici XVI. stol. in v začetku XVII. stol. pa so uživali loško gospostvo v zastavni obliki gospodje: Jurij Hofer, Erazem Borše, Franc Šajer, brata Krištof in Franc Moškon. Zadnji zastavni gospod v Ložu pa je bil Wolf Paradeiser, ki si je s kupno pogodbo z dne 15. junija 1613.⁷ prisvojil loško gospostvo z vsemi pritliklami, rednimi in izrednimi letnimi dohodki ter vsemi gosposčinskimi in sodnimi pravicami. V nadaljnjih letih pa loški zemljiški gospodje stremijo po zaokrožitvi svoje posesti in z nakupom pridobivajo večja in manjša posestva na Loškem polju. Začetna faza zaokroževanja loškega gospostva se pričinja v dobi, ko so bili njegovi lastniki knezi Eggenbergi. Leta 1635⁸ so kupili loško gospostvo ter graščino Snežnik, kasneje pa so določili loško-snežniškemu deželskemu sodišču nove sodne meje.

Na Snežniku so v XIII. in XIV. stol. gospodovali oglejski patriarhi in gospodje s Snežnika, ki so izumrli v zač. XVI. stol. Takrat jih nasledijo plemiči Lambergi in Raumbshisli,⁹ od katerih so ga kupili leta 1595 štajerski plemiči Prancch, ki so bili leta 1591¹¹ sprejeti med kranjske deželne stanove. Knezi Eggenbergi so prenesli upravno sodišče loškega gospostva iz Loža na Snežnik, Loški grad pa so prepustili raz-

padanju. Za snežniško posest so še naprej izdelovali posebne urbarske zapiske,¹² dokler niso Lichtenbergi v začetku XVIII. stol. dali dokončno obliko loškemu gospostvu.¹³

Lichtenbergi so bili tedaj lastniki ortneškega gospostva. Leta 1690¹⁴ so kupili graščino Kočo vas (Hallerstein) pri Ložu, ki so jo postavili plemiči iz rodbine Haller v sredi XVI. stol., leta 1709 pa so kupili še loško gospostvo ter postali edini posvetni posestniki na Loškem polju. Še preje pa so zamenjali dve kmetiji na Slemenu pri Ortneku za 1,5 kmetije na Blokah¹⁵ (1/2 hube na Studenem, 1 huba v Nemški vasi) ter 1 vrečno desetino. Leta 1718 pa so popolnoma združili snežniško zemljiško posest z loškim gospostvom. Odslej združuje loški zemljiški in sodni gospod Lož s Snežnikom in Kočo vasjo, druge manjše posestne enote pa so imeli še gospostvo Planina,¹⁶ župnišče v Ložu,¹⁷ župna cerkev v Ložu,¹⁸ beneficij Sv. Barbare v Ložu,¹⁹ beneficij Sv. Petra v Ložu,²⁰ loški župnijski podružnici v Viševku²¹ in Lipsnju,²² fara sv. Mihaela na Blokah,²³ fara iz Ribnice,²⁴ benef. sv. Rešnjega telesa iz Ribnice,²⁵ stiški samostan²⁶ in deželno-knežje mesto Lož.²⁷

Loški zemljiški gospod je bil do začetka XVIII. stol. deželskosodni gospod za vse območje Loškega in Babnega polja, jugozahodnega dela Bloške planote ter za ozemlje šteberske graščine ob Cerkniškem jezeru. Tedaj je potekala severna sodna meja od Bloškega čez greben Slivnico nad Martinjakom in Sp. Jezerom ter se povzpela na Javornik do ceste, ki pelje v dolino Vlačno.²⁸ Knezi Eggenbergi so napravili mejno korekturo med planinskim in loškim deželskim sodiščem. Po tej korekturi je pripadlo štebersko gospostvo pod deželsko sodišče Planina, sodna meja pa se je premaknila od grebena Slivnice in Cerkniškega jezera na Križno goro nad Ložem.

Meja loškega deželskega sodišča je potekala od leta 1669 od kote 815 m zahodno od Blok čez dolino Pogačo pri Grmači in čez Križno goro do vasi Klanec, od koder je šla do gozdne poti in ob njej čez sedlo med Laznikom (kota 1105) in Lomom (kota 1029) ter na Javornik in v dolino Vlačno nedaleč od vasi Palčje. Od tod je šla ob gozdu proti jugu, kjer se je gozdna meja približno ujemala z mejo okrajnih glavarstev Postojna—Logatec. Pri izviru potočka Strmica je meja

zavila na višine Paka, Klenske police (kota 1145) in Čifri (kota 1399) ter je šla čez Bele vode do tromeye logaško-kočevskega okrajnega glavarstva in Hrvatske. Od tromeye se je povzpela na Veliko Kavko (kota 959) in Blošček (kota 1039), s katerega se je spustila do gozdne poti, ki pelje s Topol v Pogačo. Pri koti 746 vzhodno od Hudega vrha na Blokah pa je zavila k potoku, ki teče od Hudega vrha in ponikne pri Nemški vasi. Od potoka je zavila k pristavi na Blokah, kjer je prišla do izhodiščne točke.²⁹

Loško-snežniško deželsko sodišče je poslej obsegalo teritorij kasnejših katastrskih občin: Nova vas, Hudi vrh, Metlje, Knežja njiva, Vrhnika, Poljane, Babno polje, Babna polica, Vrh, Kozarišče, Nadlišek, Dane, Podcerkev, Viševak, Pudob, Iga vas, medtem ko je sodišče loškega mestnega pomerija zajelo Lož, Stari trg in Podlož.³⁰

Deželnoknežje mesto Lož je nastalo poleg starejše naselbine Stari trg, kjer je bilo farno središče Loškega polja in Bloške planote že v začetku XIV. stol.³¹ Pravica do tedenskega sejma, ki jo je podelil oglejski patriarh Bertrand leta 1541,³² je dalo Ložu možnost hitrejšega razvoja. Leta 1477³³ pa je Lož postal deželnoknežje mesto in je dobil številne pravice. Meščani so smeli voliti svojo mestno upravo in sodnike, dobili so pravico do grba in pečata, obzidja, pobiranja mitnine, letnega sejma na dan sv. Mihaela, ki se je doslej vršil pri Fari na Blokah in ga je cesar Friderik III. zaradi turških vpadov prestavil v Lož. Tu je nastalo važno središče trgovine z žitom, soljo, konji, kožami in z raznimi poljskimi pridelki. Sprva so se tedenski sejmi vršili vsak torek, od leta 1635 pa na petek.³⁴ Kljub mestnim pravicam in razvijajoči se trgovini pa je Lož obdržal vaški značaj.³⁵ Leta 1573 je bilo v mestu le 79 domcev (hiš) z 69 posestniki.³⁶

Na ozemlju loškega deželskega sodišča nastopajo naslednje posestne oblike: kmetije ali hube različne velikosti (od cele hube do $\frac{1}{8}$ hube) podružništva, kajže in koseščine.

Struktura kmetije se je v XVII. stol. močno spremenila. Cela huba iz srednjega veka je v XVIII. stol. že redkost. Vedno česče

naletimo v virih na delitve kmetij med dva ali več posestnikov dedičev. Ti sprva še sedijo na stari celi ali polovični hubi, toda njena razdelitev je neizogibna. V obdobju dveh stoletij (1600–1800) se je posest na loško-snežniškem gospostvu razdrobila v takem obsegu, da najdemo na prelomu XVIII. stol. samo še eno celo kmetijo v Novi vasi na Blokah.³⁷ Najmanjše kmetije nastopajo na Bloški planoti v vasi Metlje, kjer so pretežno osminske, v bližnji Novi vasi pa četrtske kmetije, medtem ko so na Loškem polju polovične kmetije v večini. V začetku XIX. stol. pa se je v teh predelih število posestnikov občutno povečalo, ponekod celo podvojilo. Ta pojav je najočitnejši v naseljih Dane, Kozarišče, Šmarata in Iga vas.³⁸ Porast posestnikov v teh krajih gre predvsem na račun drobitve polovičnih kmetij. Posestva na Bloški planoti se v XVIII. stol. v glavnem niso več delila. Tu so manjša posestva, ki za delitev niso prišla več v poštev. Podružništvo in domec sta se smatrala za tretjino kmetije.³⁹ Njihove dajatve niso bile povsod enake, kar kaže, da so bili domci in podružništva različne velikosti. Razen tega so bili oproščeni plačevanja hubnega goldinarja. Domce imamo v Ložu, Starem trgu in pri fari sv. Mihaela na Blokah.⁴⁰ V teh krajih so se vršili tedenski sejmi, bili so farno središče vsega ozemlja.

Kajže so najmanjše posestne enote, h katerim je spadala le hiša z zelnikom. Njena davčna obveznost je znašala največ 51 krajcarjev.⁴¹ Kajžarja je vezala na zemljiškega gospoda še tlaka, ki se je ohranila do konca XVIII. stoletja.

Poseben sloj podeželskega prebivalstva so bili kosezi v Babnem polju,⁴² ki so imeli v lasti 4 in pol koseščine. Koseščina je v Babnem polju ustrezala celi hubi. Njih obveznosti pa so bile davek, denarno nadomestilo za različne pravice (58 krajc. in 2 pf) ter 1 odojek in 1 kokoš.⁴³

Na loškem ozemlju srečamo tudi dominikalno zemljo. Loško gospostvo jo je imelo pri snežniški graščini, na pristavah na Bregu (Hofrein) in Blokah. Pristavo na Blokah je loški zemlj. gospod osnoval iz sedmih kmetij, katere so podložniki zapustili zaradi čestih napadov od strani martolozov.⁴⁴ Dominikalno zemljo so imeli tudi plemiči v Koči vasi, medtem ko so imela cerkvena imenja le posamezne njive, ki so jih dajali podložnikom v najem. Loške in snežniške planine so do zač. XVII. stol. iz-

Sl. 1. Krajina okoli Loža

koriščali kraški pastirji,⁴⁵ leta 1635 pa jih je kupil Hans Pavlinič.⁴⁶

Po načinu obdavčenja srečamo na loškem sodnem območju dve vrsti kmetij in domce. Mimo navadno obdavčenih kmetij imajo gospostvo Lož in Snežnik, graščina Koča vas, župnišče in farna cerkev v Ložu še kmetije in domce obdavčene s »Verglichene Gebühr«.⁴⁷ Te posestne enote sprva sploh niso bile obdavčene, ker nadrejena gospostva niso bila dovolj seznanjena o njihovi donosnosti. Kasneje (v XVIII. stol.) so jih zemljiški gospodje obdavčili s pavšalno vsoto, ki se imenuje »Verglichene Gebühr«.⁴⁸ Ta pavšalni znesek je ostal vseskozi enak in so ga morali zemljiški gospodje plačevati v deželni prejemniški urad.

Podložniki so odraitovali svoje obveznosti dež. knezu, nadrejenemu zemlj. gospodu in sodnemu gospodu.

Deželnemu knezu so podložniki dajali enkratne letne denarne dajatve, in sicer davek, ki ga je dež. knez zvišal z novo obremenitvijo »Neue Anlag«.⁴⁹ Ta je znašala pri celi kmetiji 45 krajcarjev ter pri domcu 31 krajcarjev. Hubni goldinar so plačevali vsi podložniki razen lastniki kajž in domce, medtem ko so kontribucijo plačevali vsi podložniki od leta 1633⁴⁹ dalje. Višina 6 goldinarjev kontribucije je padala v sorazmerju z velikostjo kmetije.

Zemljiškemu gospodu je pripadala delovna, naturalna in denarna renta.

Delovna obveznost je bila poleg naturalnih dajatev najmočnejša osnova fevdalnega gospostva. Obstajala je iz ročne in vozne tlake. Tlako je zemlj. gospod zahteval v letni in tedenski razvrstitvi.

Letno ali izmerjeno tlako so opravljali podložniki za naslednja opravila:

- oranje z brananjem ali vožnjo gnoja s parom konj... 1 dan,
- obdelovanje polja... 2 dni,
- drobljenje grud s pletvijo... 3 dni,
- žetev... 3 dni,
- košnja... 2 dni,
- grabljenje sena... 2 dni,
- ograjevanje gosposčinskih vrtov in ograd... 1 dan
- pospravljanje in prevoz sena v gosp. senike... 4 kopice.

Več tlake so opravljali podložniki iz Podcerkve in Markovca, ki so bili dolžni trositi gnoj, posajati sadike, spravljati s polja žito, repo in zelje; podložniki iz Jezera pa so morali nositi ribe na Loški grad, za kar so

prejeli 4 črne pfenige.⁵⁰ V XVII. stol. so se številni podložniki odkupili od opravljanja letne tlake. Najprej so se odkupili večji posestniki z Loškega polja, podložniki z Bloške planote pa so jo opravljali še v XVIII. stol. S tlako je sredi XVIII. stol. služilo loškemu gospostvu še 41 kmetij in 35 kajžarjev. Kajžarje je zemljiški gospod uporabljal za prenašanje pošte in poročil v svoje privatne in sodne potrebe.

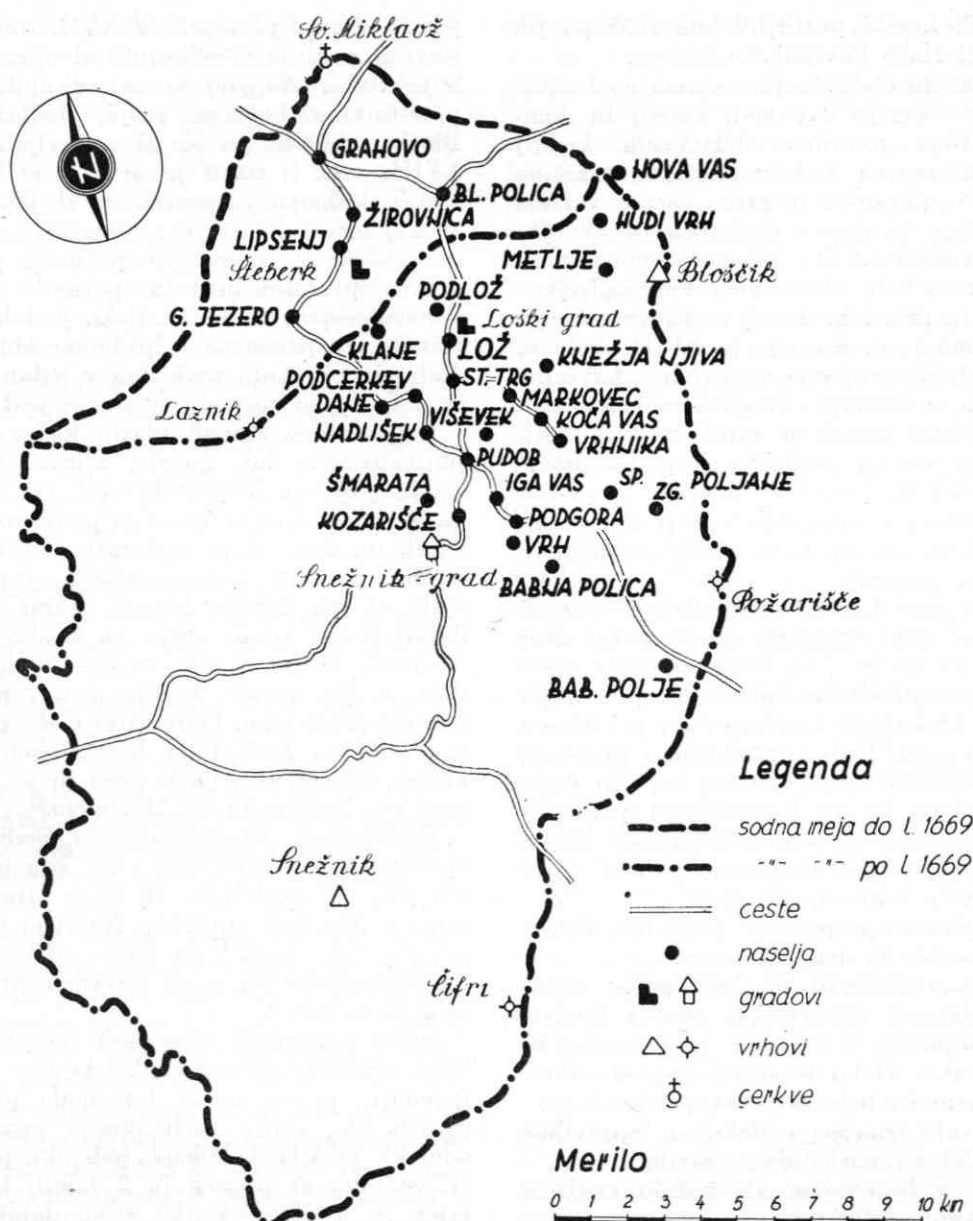
Neodmerjena tedenska tlaka je bila podložnikom neprimerno večje breme kot letna. Tedaj je bil skoro vsak dan v tednu tlačni dan. Loškemu gospodu so služili podložniki s tlako tudi z drugih imenj, kadar jih je potreboval za lov, košnjo, žetev, pripravljanje prediva, popravilo cest in ribolov. Zaradi vsakodnevne tlake so podložniki pošiljali na delo svoje nedorasle otroke, od katerih je imel loški zemljiški gospod le malo ali pa nobene koristi. Moral jim je dajati hrano (topli obrok in kruh), ki so jo dobili takrat, kadar so opravljali težja dela, n. pr. oranje, košnja, žetev, mlatev, pripravljanje lanu. Podložniki Koče vasi pa so dobili na letni tlaki hrano opoldne in zvečer, na tedenski pa le obed in to v času med sv. Jurijem in sv. Mihaelom.⁵¹

Tovorno ali vozno tlako so podložniki opravljali za prevoz lesa, vina, žita in drugih poljskih pridelkov. Ta se je zaradi odkupa vedno bolj opuščala. Najvišja je bila pri graščini Snežnik in sicer štirikrat na leto,⁵² najdalje pa se je ohranila pri graščini Koča vas.⁵³

Izmed naturalnih obveznosti je prejemal loški zemljiški gospod veliko dajatev v žitu (pšenica, proso, oves) ter male pravde: pravda sv. Jurija (velikonočno jagnje in odojek), pravda sv. Mihaela (odojek), pravda sv. Štefana (3 pogače in 2 jajci), kokoši, jajca in predivo. Veliko žitno dajatev so morali v XVI. stol. odraitovali vsi podložniki ne glede na velikost svoje posesti. Od tega so bili izvzeti le domci, kajže in koseščine. Že v XVII. stol. začne denarna renta nadomeščati veliko žitno dajatev, kar se

Sl. 2. Grad Snežnik

Sl. 3. Loško-snežniško gospodstvo

najbolj opazi pri podložnikih iz Babne police, Poljan, Vrha in Nove vasi. Nekateri podložniki iz Dan, Viševka, Pudoba, Knežje njive in Podloža pa služijo svojim zemljiškim gospodom z naravno rento še do srede XIX. stol.⁵⁴

Denarna renta se je od srede XVI. stol. vse bolj uveljavljala na račun naravnih dajatev. Takrat se je v notranjeavstrijskih deželah začel uvajati za davčne namene enotni postopek⁵⁵ po naslednjem ključu:⁵⁶

30 jajc... 7 krajcarjev 2 pfeniga,

4 kokoši... 24 krajcarjev,
30 kos. prediva... 24 krajcarjev,
pravda sv. Jurija... 1 goldinar 33 krajcarjev 1 pfenig,
pravda sv. Štefana... 6 krajcarjev 3 pfenige,
letna tlaka... 4 goldinarje
tovornina... 3 goldinarje 6 krajcarjev 2 pfeniga.

V XVII. stoletju pa iz urbarjev začno polagoma izginjati podložniške obveznosti v delovni in naravni obliki.

Veliko žitno dajatev so oddajali podložniki v različnih merah. Med njimi je najbolj razširjeno vedro — kobal (Kübel, Kastenschaf). Pri snežniški graščini so uporabljali v XVII. stoletju nekoliko večjo mero — pransko brento (Pranker Wrenten) ali snežniški škaf imenovano. Uvedli so jo plemiči Prancki. Podložniki iz Nadliška imajo svojo mero »Schäffl«, ki je nekoliko manjša od običajnega vedra-kobala. Poleg navedenih mer se uporabljajo tudi ljubljanski mernik, polonik, namizni vrč (Tischkandel).⁵⁷ Omenjene merske enote držijo v primerjavi z graškim četrtakom⁵⁸ (Grazer Viertel):

vedro-kobal (Kastenschaf)... 20.1 litrov,
polonik... 10.15 l,
namizni vrč (Tischkandel) ... 0.82 l,
vedro iz vasi Nadlišek... 15 l,
snežniški škaf... 31.4 l,
ljubljski mernik... 25 l,
merica (Mass)... 2 l.

Loškemu sodnemu gospodu so podložniki odrajtovali dajatve za izkoriščanje servitutnih pravic (paša v gozdu, pobiranje suhljadi, poljšji lov), odvetščino in stražarino. Za servitutne pravice so običajno zbrale oves posamezne soseske, odvetščino sta plačevala le župnika z Blok in iz Loža.⁵⁹ Simon Ahačič iz Nadliška pa je plačeval za odvetniško kmetijo 1 goldinar in 20 krajcarjev.⁶⁰ Stražarino so plačevali vsi podložniki in meščani za kritje stroškov gozdnih čuvajev. Razen tega je prejemal loški sodni gospod še loški remanenčni denar.⁶¹

Poleg navedenih dajatev so bili podložniki dolžni služiti tudi z desetino v vrečah oziroma snopih. Vrečna desetina je bila bolj razširjena in so jo podložniki oddajali od pšenice in ovsu v sorazmerju 1:2. Vrečno desetino so prejemali loški zemljiški gospod, kapela graščine Šteberk ter loški župnik, vsak po eno tretjino. Desetina v snopih je bila razširjena predvsem v loškem mestnem pomerju in se je pobirala od pšenice, ječmena, ovsu in fižola.⁶² Dobivala sta jo loški zemljiški gospod in loški župnik vsak polovico.

Od srede XVI. do srede XVIII. stol. so se gospodarske razmere v loškem gospodstvu precej izpremenile. Loško gospodstvo je imelo sredi XVI. stol. 56 kmetij, od katerih je dobilo 1059 dni tlake za delo na polju in travnikih, 26 voženj vina, 37.5 starov pšenice, 25.25 starov prosa in 30 starov ovsu, 46 kokoši, 25.5 liber prediva, 160 goldinarjev gotovine ter 41 goldinarjev 46 krajcar-

jev loškega mestnega činža.⁶³ Približno 200 let kasneje je spadalo pod loško gospodstvo 102 $\frac{1}{4}$ hub in 35 kajž in domcevi. Od njih je dobil deželni knez 1239 goldinarjev, 7 krajcarjev, 2 $\frac{1}{4}$ pfeniga davkov, zemljiški gospod je prejel 1047 goldinarjev, 26 krajcarjev, $\frac{1}{4}$ pfeniga gotovine, 239 mernikov pšenice, 201 mernik prosa, 335 mernikov ovsu, 68 kokoši, 150 jajec, 2 libri prediva ter 10.389 tlačnih dni. Mesto Lož je plačevalo 46 goldinarjev 46 krajc. in 2 pfeniga činža, v najem dano Babno polje pa mu je prineslo 200 goldinarjev. Nadalje je nabral še 22 škafov pšenice, 36 škafov prosa in 12 škafov mešanega žita, 237 liber prediva in 54 goldinarjev desetine. Loškemu zemljiškemu gospodu kot sodnemu gospodu je pripadlo tudi 209 mernikov ovsu, 2 kopuna, stražarina v znesku 96 goldinarjev 39 krajcarjev 1 pfenig ter 1 goldinar 15 krajcarjev od odvetniške kmetije v Nadlišku.⁶⁴

KRATICE

MHK — Mitteilungen des historischen Vereins für Krain
Sga — Snežniški graščinski arhiv
RDA p. k. — Rektificirani dominikalni akti postojnske kresije
RDA n. k. — Rektificirani dominikalni akti novomeške kresije
VA — Vicedomski arhiv
Virii se hranijo v Državnem arhivu Slovenije (DAS) v Ljubljani.

OPOMBE

1. Valvasor J. V.: Die Ehre des Herzogtums Krain XI, str. 323-327. — 2. Hauptmann L.: Die Entstehung und Entwicklung Krains. Erläuterungen... IV, str. 454-459. — 3. Hitzinger P.: Gesch. Notizen über Laas und Zirknitz. MHK IX, 1854, str. 54. — 4. Hauptmann L.: n. d. str. 440. — 5. Hitzinger P.: n. d. MHK IX, 1854, str. 54. — 6. Valvasor J. V.: n. d. XI, str. 323-327. — 7. VA fasc. I/54. — 8. Imenjska knjiga V, fol. 525. — 9. Valvasor J. V. n. d. XI, str. 511-515. — 10. Imenjska knjiga IV, fol. 85. — 11. Landtagsprotocoll št. 6, str. 51-56. — 12. Sga urbarji št. II-IV. — 13. Sga urbar št. V. — 14. Zapuščinski inventarji fsc. XXIX, lit. L št. 47. — 15. Sga urbar št. IV. — 16. RDA p. k. fsc. 114. — 17. RDA p. k. fsc. 18. — 18. RDA p. k. fsc. 70. — 19. RDA p. k. fsc. 19. — 20. RDA p. k. fsc. 20. — 21. RDA p. k. fsc. 71. — 22. RDA p. k. fsc. 72. — 23. RDA p. k. fsc. 47. — 24. RDA n. k. fsc. 26. — 25. RDA n. k. fsc. 28. — 26. RDA n. k. fsc. 12. — 27. RDA p. k. fsc. 192. — 28. Urbar gospodstva Lož iz 1606. I. rokopis št. 57, I/2c. — 29. Sga urbar št. II. — 30. Hauptmann L. n. d. str. 470. — 31. Hitzinger P. n. d. MHK IX, str. 54. — 32. Hauptmann L. n. d. str. 455. — 33. Hitzinger n. d. MHK IX, str. 54. — 34. VA fasc. I/107. — 35. Valvasor n. d. XI, str. 323-327. — 36. VA fasc. I/54. — 37. Urbar gospodstva Lož iz 1606. I.: Sga urbarji št. II-XIV. — 38. Sga urbarji II-XIV. — 39. Rokopis: Archiv Schneeberg Schrank 5 und Urbare. — 40. Urbar gospodstva Lož iz 1606. I. — 41. Sga urbar št. II. — 42. Urbar gospodstva Lož iz 1606. I. — 43. Urbar gospodstva Lož 1606. I. — 44. Urbar gospodstva Lož 1606. I. — 45. VA fasc. I/54. — 46. Imenjska knjiga V, fol. 525. — 47. RDA p. k. fsc. 18, 70, 113, 119. — 48. Reigersfeldov rokopis št. 81 I/3 d. — 49. Reigersfeldov rokopis št. 81 I/3 d. — 50. Urbar gospodstva Lož 1606. I. — 51. RDA p. k. fsc. 113, 119. — 52. Sga urbar št. II. — 53. RDA p. k. fsc. 113. — 54. Sga urbarji št. II-XIV. — 55. Mell. A.: Beiträge zur Geschichte des Untertanenwesens in Steiermark. MHVSt XLI 1893, str. 77. — 56. Sga urbar št. II. — 57. Sga urbarji št. 2-14: urbar gospodstva Lož 1606. — 58. Baravale R.: Zur Geschichte d. Steirischen Masse ZHVSt XXIX 1935, str. 48, 76. — 59. Sga urbarji II-XIV; RDA p. k. fsc. 119. — 60. Urbar gospodstva Lož 1606. I.; Sga urbar št. II. — 61. Mell. A. Grundriss der Verfassungen und... str. 279; Sga urbarji št. II-XIV. — 62. Sga urbar št. II. — 63. VA fasc. I/54. — 64. RDA p. k. fsc. 119.